

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име Датум и место рођења	Панић Добрица Бојан 11. 09.1987. Крушевац
---	--

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Основне академске студије историје
Звање	Дипломирани историчар
Година уписа	2006.
Година завршетка	2010.
Просечна оцена	8,74

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Мастер академске студије историје
Звање	Мастер историчар
Година уписа	2010.
Година завршетка	2011.
Просечна оцена	10
Научна област	Историјске, археолошке и класичне науке
Наслов завршног рада	Устанак Срба у Турској 1841. године

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Докторске академске студије историје
Година уписа	2016.
Остварен број ЕСПБ бодова	135
Просечна оцена	10.00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

<p>Наслов теме докторске дисертације</p> <p>Име и презиме ментора, звање</p> <p>Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације</p>	<p>“Крушевачки округ од 1834. до 1842. године”</p> <p>Др Мирослав Пешић, ванредни професор</p> <p>8/18-01-002/22-029, 9. 3. 2022. године</p>
---	--

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	506
	Дисертација садржи: Предговор, Увод, 14 поглавља, Закључак, Библиографију и биографију кандидата.
	Предговор (стр. 1-7)
	Увод (стр. 8-13)
Број поглавља	1. Крушевац са околином од Првог српског устанка 1804. до прикључења Кнежевини Србији 1833. године (стр. 14-34) које обухвата следећа потпоглавља: 1.1. Први српски устанак на простору Крушевачког санџака; 1.2. Завршетак ратне фазе Српске револуције; 1.3. Дешавања у Крушевцу од 1815.

до 1832. године.

2. **Устанак, ослобођење и формирање власти** (стр. 35-86) које обухвата следећа потпоглавља: 2.1. Случај браће Вренчевић или отимање мозговачких девојака као повод за устанак у Крушевачком крају; 2.2. Дипломатска активност, припајање и уређење нових крајева; 2.3. Посета кнеза Милоша новоослобођеним крајевима; 2.4. Исељавање Турака и продаја имања; 2.5. Пореско питање; 2.6. Разграничење; 2.7. Дешавања у Крушевцу након прикључења Кнежевине Србији; 2.8. Милетина буна; 2.9. Посета кнеза Милоша Цариграду 1835. године.

3. **Административна и судска подела** (стр. 87-134) које обухвата следећа потпоглавља: 3.1. Старешине Крушевачког округа 1833-1842. године; 3.1.1. Крушевачки срез и округ; 3.1.2. Кознички (Жупски) срез; 3.1.3. Бугар Моравски срез; 3.1.4. Трстенички срез; 3.1.5. Јошанички срез; 3.1.6. Среске куће (конаци); 3.2. Судска власт; 3.2.1. Исправничество /Магистрат Крушевачког округа; 3.3. Полиција

4. **Насеља Крушевачког округа (села и вароши)** (стр. 135-156) које обухвата следећа потпоглавља: 4.1. Села; 4.2. Ушоравање села; 4.3. Ушоравање или урбанизација чаршија у Крушевачком округу; 4.3.2. Пресељење (Осаонице) Трстеника и неслагања становника са среским старешином

5. **Становништво** (стр. 157-185) које садржи следећа потпоглавља: 5.1. Пописи становништва Крушевачког округа; 5.2. Попис становништва из 1837. године; 5.3. Насељавање становништва у Крушевачки округ; 5.3.1. Досељавања са територије ван Кнежевине Србије; 5.3.2. Досељавања из других нахија /округа Кнежевине Србије; 5.4. Одсељавања из Крушевачког округа; 5.5. „Страни поданици“ у Крушевачком округу.

6. **Значајни људи Крушевачког округа** (стр. 186-203) које садржи следећа потпоглавља: 6.1. Павле Цукић; 6.2. Чолак Анта Симоновић; 6.3. Петар Лазаревић Цукић; 6.4. Милосав Браљинац; 6.5. Мина Илић (1774-1859); 6.6. Милета Радојковић; 6.7. Ђорђе Симић; 6.8. Алекса Симић; 6.9. Стојан Симић (1797-1852)

7. **Болести у Крушевачком округу** (стр. 204-219) са следећим потпоглављима: 7.1. Непоштовање карантинских правила (кордонопреступници); 7.2. Френга у Крушевачком округу 1838. године

8. **Проблеми на границама Крушевачког округа 1834-1842. године** (стр. 220-271) са потпоглављима: 8.1. Сукоби и нелегални преласци; 8.2. Изградња караула и спискови стражара и буљукбаша.

9. **Војска** (стр. 272-291) са потпоглављем 9.1. Бекства војника.

10. **Школство** (стр. 292-332) са следећим потпоглављима: 10.1. Крушевачке школе и учитељи; 10.2. Школе у другим местима Крушевачког округа; 10.3. Извештај директора Тимотија Милашиновића о стању школа у Крушевачком округу током 1841. године; 10.4. Списак ученика старије и млађе класе у Крушевцу 1840. године; 10.5. Гимназија и Војна школа.

11. **Црква и свештенство** (стр. 333-374) са потпоглављима: 11. 1. Цркве и манастири у Крушевачком округу; 11. 2. Приходи и расходи црква и манастира у Крушевачком округу; 11. 3. Свештенство; 11. 4. Црква Лазарица у Крушевцу.

12. **Привреда** (стр. 375-413) са потпоглављима: 12. 1. Занати и зантлије; 12.2. Трговина; 12. 3. Пољопривреда; 12. 4. Изградња сеоских и среских магацина и прикупљање хране; 12. 5. Економи – покушај уређења живота на селу 1837. године; 12. 6. Посета немачког барона Хердера Крушевачком округу 1835. године.

13. **Финансије** (стр. 414-473) са следећим потпоглављима: 13.1. Порези и остали приходи; 13.2. Митровски и ђурђевски порез 1834-1836. године; 13.3. Приходи и расходи Исправничества Крушевачког округа од Митровдана 1835. до Митровдана 1836. године; 13. 4. Ђурђевски порез 1837. године; 13. 5. Митровски порез 1837. године; 13. 6. Митровски порез 1838. године; 13. 7. Митровски порез за 1839. годину; 13. 8. Алије; 13. 9. Ђумруци у Крушевачком округу; 13. 10. Мензулане; 13.11. Закуп касапница у Крушевцу и Трстенику; 13.12. Остали приходи Крушевачког округа (кантари, скеле, баре, нагонице);

13.13. Механе; 13.14. Вашари – Панађури.

14. **Доба смена и побуна** (стр. 474-481) са потпоглављима: 14.1. Побуна у Крушевцу 1839. године и абдикација кнеза Милоша Обреновића; 14.2. Буна Веселина Ћирковића 1840-1841. године; 14.3. Промена на престолу 1842. године и однос становника Крушевачког округа према том догађају.

Закључак (стр. 482-487); **Библиографија** (стр. 488-505); **Биографија** (стр. 506)

Број слика (шема, графикона) 1

Број табела 64

Број прилога /

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	<p>Мирослав Пешић, Бојан Панић, <i>Варошица Трстеник према попису из 1884. године</i>, у: <i>Лесковачки зборник LXIV</i>, свеска 1, Лесковац 2024, 147-156.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У раду је дата анализа пописа варошице Трстеника 1884. године. Попис извршен те године разликује се од осталих, јер је први спроведен на основу „Закона о попису људства и имовине“. Рад у уводном делу садржи опис развоја Трстеника као дела Крушевачког округа од ослобођења до осамдесетих година 19. века, уз анализу већ постојећих пописа и развоја поменуте варошице. Главни део рада садржи приказ занимања становника варошице Трстеник 1884. године, као и њихово имовно стање, са детаљним описом земље и дућана које су поседовали. Рад је писан на основу необјављених и објављених извора и релевантне литературе.</p>	М 51
2.	<p>Мирослав Пешић, Бојан Панић, <i>Занимања и порекло становништва вароши Крушевца према попису из 1884. године</i>, у: <i>Лесковачки зборник LXII</i>, Лесковац 2022, 105-114.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У раду је дат осврт на раст броја становника и домова вароши Крушевца у периоду након ослобођења од Турака до осамдесетих година 19. века. Главни део рада садржи табеларно приказана занимања и место рођења становника вароши Крушевца урађених на основу пописа становништва из 1884. године. Пошто попис вароши Крушевца из 1884. није у потпуности сачуван у Државном архиву Србије, у табелама није приказан број људи који се баве одређеним занимањем или број људи рођених ван Кнежевине/Краљевине Србије, већ је дат попис занимања и порекла приказан према учесталости појављивања. Рад је писан на основу необјављених и објављених извора и релевантне литературе.</p>	М 52
1	<p>Бојан Панић, <i>Основне школе и учитељи у Кнежевини Србији 1836. године</i>, у: <i>Годишњак Педагошког факултета у Врању</i> 1/2020, 23-36.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>Рад се бави развојем школства у Кнежевини Србији тридесетих година 19. века. Стицањем аутономије почео је административни, војни, политички, културни и просветни развој новоформиране аутономне кнежевине. Након Сретењског устава образовању се придаје већи значај, отварају се школе и доводе учени људи из Аустрије. Уводни део рада даје осврт на историју школства од почетка Првог српског устанка. Централни део рада садржи имена учитеља, основних школа, места у којима су подизане, карактеристике учитеља, њихово порекло, образовање, однос према раду. На основу истраживања закључујемо да је тридесетих година 19. века придаван већи значај оснивању школа и образовању младих људи, који су даље радили на снажењу аутономне кнежевине.</p>	М 52
3.	<p>Бојан Панић, <i>Посета српског посланика Стојана Симића Влашкој и Молдавији крајем 1834. године</i>, у: <i>Пешчаник</i>, Часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Историјски архив Ниш, 21-22/2021, 44-51.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У раду је дата биографија Стојана Симића, једног од најзначајнијих личности српске историје 19. века, члана Суда народа српског, депутата, нахијског старешине, организатора буна, трговца, уставобранитеља, потпредседника и председника Државног савета. Главни део рада садржи опис посете Стојана Симића Дунавским кнежевинама, Влашкој и Молдавији, крајем 1834. године. Тада су односи између Кнежевине Србије и Дунавских кнежевина подигнути на један већи, званичан ниво.</p>	М 53

Бојан Панић, *Петар Лазаревић Цукић, једна од најзначајнијих личности кнез Милошеве Србије*, у: Пешчаник, Часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Историјски архив Ниш 19/2020, 65-75.

Кратак опис садржине (до 100 речи)

- У раду је приказана биографија Петра Лазаревића Цукића, једног од значајнијих личности историје српског народа након Другог српског устанка. Учествовао је у изградњи аутономне Кнежевине Србије и био је део управног система кнеза Милоша Обреновића. Обављао је различите послове, од личног обезбеђења кнеза до члана Државног савета. Био је члан Народне канцеларије, бринуо о конаку кнеза Милоша у Београду, управљао Карановцем и околином, био главни београдски полицајац, па поново старешина Ибарског среза, да би након тога од 1836. до 1842. обављао функцију старешине Крушевачког среза и округа. Био је прек и самовољан што је изазивало сталне побуне против њега.

М 53

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Образложење

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (*до 500 речи*)

Структуру рада поред садржаја, предговора, увода, закључака и списка библиографских јединица, чини и 14 тематских поглавља.

У **Предговору** (стр. 1-7) је објашњен хронолошки оквир рада, истакнути циљеви истраживања, композиција рада и дат осврт на процес истраживања и коришћене изворе и литературу.

У **Уводу** (стр. 8-13) је дат кратак осврт на историју Крушевца и околине у периоду од средњег века до краја 18. века.

У првом поглављу **„Крушевац са околином од Првог српског устанка 1804. до прикључења Кнежевини Србији 1833. године“** (стр. 14-34) приказана је историја крушевачког краја од почетка Српске револуције 1804. до прикључења Кнежевини Србији 1833, посматрајући локалну историју као део националних дешавања и промена током Првог и Другог српског устанка и периода након завршетка ратне фазе Српске револуције.

Друго поглавље под називом **„Устанак, ослобођење и формирање власти“** (стр. 35-86) садржи детаљно описане зулуме и злочине браће Вренчевић, који ће да доведу до устанка у Крушевачкој и Козничкој нахији, улогу кнеза Милоша, Милете Радојковића, дипломатску борбу, али и прелазне процесе који су водили ка укључењу Крушевачке нахије/округа у званичне токове Кнежевине Србије.

Трећи део рада под називом **„Административна и судска подела“** (стр. 87-134) је приказ административно судских институција и подела уз истицање војне улоге тадашње локалне управе и судске власти. Поред приказа сталних промена у територијалном смислу, дат је и опис старешина по срезovima и чиновника по судовима, који су учествовали у изградњи округа и учвршћивању нових српских институција.

Четврто поглавље **„Насеља Крушевачког округа (села и вароши)“** (стр. 135-156) садржи општи опис села и процесе ушоравања, као и приказ пресељења Крушевца и Трстеника, са проблемима које су таква пресељења изазивала, од егзистенцијалних до оних који су своје утемељење имали у обичајном праву. Опис становништва Крушевачког округа дат је у петом поглављу под називом **„Становништво“** (стр. 157-185). Приказан је раст и прилив становништва до кога је долазило досељавањем, али и природним прираштајем. Поред досељавања приказана су и одсељавања, до којих је долазило из различитих разлога.

Шесто поглавље **„Значајни људи Крушевачког округа“** (стр. 186- 203) садржи биографије значајних личности које су утицале на изградњу Крушевачког округа, док се седма област **„Болести у Крушевачком округу“** (стр. 204-219) бави болестима, санитетском и здравственом заштитом. Доста података сачувано је о проблемима на граници Крушевачког округа, што је детаљно анализирано у осмој области **„Проблеми на границама Крушевачког округа 1834-1842. године“** (стр. 220-271). Проблеми на граници изазивали су Турци и Арбанаси, који се нису мирили са новим административним уређењем. У овом поглављу дат је детаљни опис караула, буљукбаша и стражара.

Девето поглавље **„Војска“** (стр. 272-291) даје приказ војника из Крушевачког округа и проблеме које су имали око чувања границе, заштити од кужне болести и арбанашких банди.

Десето поглавље под називом **„Школство“** (стр. 292-332) садржи податке о образовању на простору округа, отварању школа, учитељима, као и извештаје о стању школа и спискове ученика основних и

средњих школа са простора Крушевачког округа.

У директној вези са школама и образовањем су цркве и свештенство што је представљено у једанаестом поглављу „**Црква и свештенство**“ (стр. 333-374). Школе су отворане у близини цркава и манастира или у црквеним зградама, а образовање је имало верску димензију и припремало ученике за свештенички позив. У овом делу детаљно су приказане цркве и свештенство на простору Крушевачког округа у посматраном периоду.

У дванаестом поглављу под називом „**Привреда**“ (стр. 375-413) описане су занимања људи на селу, као и у варошима (пољопривреда, занатство и трговина). У наведеном периоду долазило је до покушаја уређења живота на селу, као и истраживања рудног и природног богатства.

Тринаесто поглавље „**Финансије**“ (стр. 414-473) садржи приказ финансијског стања уз табеларне приказе пореских глава, као и пореских обавеза које су морале бити испуњене.

Последње, четрнаесто поглавље „**Доба смена и побуна**“ (стр. 474-481) садржи приказ улоге чиновника и становништа у периоду од 1839. до 1842. године, које су обележиле династичке промене.

Закључак (стр. 482-487) садржи сумирање резултата истраживања, док се на крају дисертације налази списак извора и литературе коришћених у раду под називом „**Библиографија**“ (стр. 488-505). На последњој страни рада дата је **Биографија** (стр. 506) кандидата.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације *(до 200 речи)*

Постављени циљеви током истраживачког процеса и њихов приказ у пријави докторске дисертације остварени су у потпуности. Постављени циљ је био истражити и презентовати историју Крушевачког округа у периоду од 1834. до 1842. године и сагледати политичке, административне, привредне, финансијске, демографске, верске и образовне процесе. До остварења постављених циљева дошло се анализом необјављене архивске грађе из фондова Државног архива Србије, објављених извора и литературе. Тиме је истакнута улога и значај Крушевачког округа у периоду његове изградње и укључења у званичне токове Кнежевине Србије.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације *(до 200 речи)*

Докторска дисертација настала је коришћењем класичног историјског метода и писана је на основу објављене и необјављене грађе српске провинијенције. Истраживање локалне историје је од суштинске важности за употпуњавање нашег знања о догађајима, процесима и појавама у националној историји 19. века. Приказ настанка, развоја и изградње Крушевачког округа је условљен доступношћу објављених и необјављених извора и литературе, али представља и један нови методолошки приступ у посматрању локалне историје и представља добар пример за даља истраживања на ову или сличне теме.

Оцена самосталности научног рада кандидата *(до 100 речи)*

Докторска дисертација је настала као плод самосталног истраживачког рада кандидата у Државном архиву Србије, Историјском архиву Крушевац, локалним и националним библиотекама. Мноштво података је скупљено, анализирано, синтетизовано и представљено у раду који садржи 506 страна 1144 фуснота. Кандидат је сачинио добру структуру докторске дисертације, правилно применио и приказао научни апарат и својим радом допринео савременом проучавању локалне и националне историје 19. века.

ЗАКЉУЧАК *(до 100 речи)*

На основу анализе и прегледа докторске дисертације чланови комисије су сагласни да су постављени циљеви испуњени, да је предмет рада успешно остварен и да тема представља значајан допринос локалној и националној историји српског народа у 19. веку. Савремена истраживања приказана су на једном месту, уз велики број нових података и до сада необјављених извора локалне и националне историје.

Чланови комисије на основу позитивне оцене текста докторске дисертације „Крушевачки округ од 1834. до 1842. године“ предлажу Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу, као и Научно-стручном већу за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу, да прихвати извештај о урађеној докторској дисертацији, а кандидату Бојану Панићу одобри јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

818-01-01/25-36

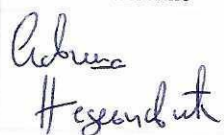

Датум именовања Комисије

28. 1. 2025.

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

1.	Др Славиша Недељковић, редовни професор Историја (Научна област)	председник Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Мирослав Пешић, ванредни професор Историја (Научна област)	ментор, члан Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Радомир Поповић, научни саветник Историја Србије и српског народа у 19. веку (Научна област)	члан Историјски институт у Београду (Установа у којој је запослен)	
4.	Др Саша Станојевић, ванредни професор Историја модерног доба (Научна област)	члан Филозофски факултет у Косовској Митровици (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....